gerea de a fi un talentat tribun politic mimînd tocmai lipsa de convingere și făcînd din desperatul refuz al politicianismului o metodă de exploatare a sentimentelor alegătorilor naivi. E un disimulat, acest Spirache, un ipocrit chiar, și jocul între disimulare și ipocrizie e rezolvat de actor cu deosebită finețe. Această mimare a sentimentelor sincere și nobile pe care o practică eroul principal, cu scopul net de a trage foloase de ordin material sau social, împreună cu atitudinea sarcastic-reprobatoare a regiei, modifică piesa, în substanța sa sentimentală, transformînd-o într-o farsă cinic-enormă de factură maziliană. Mircea Marin a vrut și a reușit să demonstreze că Teodor Mazilu își are un precursor neașteptat pentru ochiul profan tocmai în Tudor Mușatescu.

Constantin RADU-MARIA

TEATRUL NAȚIONAL DIN TÎRGU MUREȘ

TATA, FATA ȘI TREI CRAI

de Al. Popovici după B. P. Hasdeu

Data premierei: 6 octombrie 1983.
Regia: CONSTANTIN SĂSĂREANU. Scenografia: ROMULUS PENEȘ. Muzica: EDMOND DEDA.
Distribuția: ALEXANDRU FĂGĂRĂȘAN (Hagi-Pană); DOINA PREDA (Marița); MIHAI GINGULESCU (Numa-Consule); CORNEL RĂILEANU (Jorj); VASILE VASILIU (Petrică); IOLANDA DAIN (Trandafira); CORNEL POPESCU (O cumpărătoare).

Versiune muzicală de Al. Popovici a comediei *Trei crai de la răsărit* de Bogdan Petriceicu Hasdeu.

Nu am avut textul versiunii muzicale, spre a-l compara cu textul original. Întrebarea ce se pune este aceasta: de ce cu ce scop, din ce considerente culturale montează Teatrul Național din Tîrgu Mureș această piesă, care, în epocă, a văzut luminile rampei în aceeași stagiune cu *O noapte furtunoasă*?

Din punct de vedere estetic, nimerită ar fi fost montarea piesei lui Caragiale; din punct de vedere didactic-educațional, punerea în scenă a acestui text reclamă cu stringență inițierea unei suite de alte „spectacole-restituiri" literare și culturale, prin care tinerii spectatori să fie introduși, familiarizați cu istoria dramaturgiei românești, iar aceste spectacole în avalanșă să fie montate în sala Studio a Naționalului din Tîrgu Mureș; altminteri, izolată, această opțiune repertorială denotă ori pretenții și ambiții artistice minime, ori o concepție repertorială ce poate fi calificată în cel mai bun caz fără adresă.

În fine, următoarea problemă este cea a regiei: nu consider că regizarea unui spectacol trebuie să fie interzisă celor ce nu sînt de această profesie. O mulțime de spectacole din Capitală și din țară au fost montate de actori, cîteva dintre ele putînd fi socotite realizări de bună ținută artistică. În cazul unui repertoriu dens și echilibrat alcătuit, faptul că unul sau două dintre titluri sînt oferite spre punere în scenă unor actori nu poate leza grav, în cazul unor rezultate mediocre, nivelul artistic de ansamblu al instituției teatrale. Dar, cum Teatrul Național din Tîrgu Mureș, cu dubla sa trupă — română și maghiară —, este departe încă de a-și fi afirmat în viața noastră teatrală întregul său potențial artistic și de a se fi impus atenției altfel decît cu un spectacol bun din cînd în cînd, putem considera că încredințarea regiei la această piesă unui actor (altminteri, bun în profesia sa!) nu este binevenită; invitarea unor regizori tineri ar fi fost, cu siguranță, de un real folos și pentru instrumentarul artistic al trupei, și pentru spectacolul cu *Tata, fata și trei crai*. Spectacol muzical în care interpreții recurg la trucuri și scheme uzate de atîta repetată folosință sau — în cazul actorilor foarte tineri — apelează la cele cîteva — puține — scheme ce le-au deprins în timpul Institutului.

Spectacolul este o comedie, dar numai grație textului; gagurile, poantele presărate în reprezentație sînt groase — ca la circ —, iar personajele au consistența psihologică tipică pentru „Mărioara și Vasilache".

www.ziuaconstanta.ro

Scenă din spectacol

Piesa lui Hasdeu este „didactică" : ea ironizează stîlcirea limbii românești cu franțuzisme și latinisme și persiflează atitudinea politică a votanților vremii față de „catindați". Dar, ca un făcut, muzica lui Edmond Deda contrazice „teza" lui Hasdeu : partiturile muzicale ale franțuzitului și latinizantului sînt plăcute și moderne, în timp ce partiturile „apărătorilor limbii românești" au un iz (să zicem) bizantino-fanariot !

Ar mai fi de reproșat un detaliu tehnic (dar pe care-l pun în seama emoțiilor premierei) : play-back-ul — realizat impecabil de actori — avea o sonorizare dată la maximum ; contrast izbitor și deranjant între intensitatea sonoră a difuzoarelor și cea a vocilor de pe scenă.

Publicul este însă dornic de comedie și plăcerea sa de a rîde este de-a dreptul molipsitoare. Ceea ce a înclinat sensibil precara balanță spre o însuflețire a tuturor interpreților, după primele aplauze. Alexandru Făgărășan (Hagi Pană), Mihai Gingulescu (Numa-Consule) și Iolanda Dain (Trandafira, o domnișoară matură) și-au realizat personajele în nota și cu virtuțile știute și verificate la public.

Totuși, merită remarcată prezența extrem de vie și expresivă în scenă a Doinei Preda (Marița, fiica lui Hagi Pană), care a găsit resurse pentru a face credibilă trecerea de pe palierul fițelor sentimentale de moftangioaică insistent curtată de un bonjurist, la cel al emoțiilor tăcute și autentice din clipa cînd află că e iubită în taină de tejghetarul tatălui ei ; și, aceasta, fără a părăsi registrul comic !

Cornel Răileanu realizează un Iorgu-Jorj aflat în iminentă rudenie cu Rică Venturiano, dar păstrînd și dezvoltînd numai datele din partitura lui Hasdeu : deci, un Jorj prostuț-voios, plin de haz, cu și fără voia sa, strălucind de optimismul pe care i-l putea insufla numai o sărăcie amînată din datorie în datorie ; complotează inocent și nu se supără cînd e tras pe sfoară.

Vasile Vasiliu are, din păcate, o prezență scenică de un gen evitat pînă și de operetă : tot timpul cu fața la public, ca să fie văzut, cam imobil și deci inexpresiv în situațiile care-i pretind nuanțări de mimică și ton, dar, atunci cînd este solicitat de cele ce se întîmplă în jurul său, se lasă antrenat cu plăcere și hărnicie. Un rol „inventat" de realizatori este cel al lui Cornel Popescu, care joacă în travesti „O cumpărătoare". Prezența sa are

www.ziuaconstanta.ro

și haz, dar și o stranietate care, în mîinile unui regizor, putea să fie sursa unei alte turnuri date întregului spectacol.

Singura prezență scenică aflată mult deasupra măruntei lumi a reprezentației teatrale este decorul semnat de Romulus Peneș : interiorul căsuței-conac a lui Hagi Pană este în întregime — pereții, ferestrele, ușile, mobilierul — realizat din nuiele împletite și are ceva din fragilitatea ornamentelor parietale orientale, dar și din cochetăria mondenă a teraselor de plajă din „belle epoque", persiflînd astfel, prin măreție, vînzoleala levantină de interese și aranjamente, iar prin fragilitatea și ieftinătatea nuielelor, grandoarea și trufia arhitecturii occidentale. Un decor parcă pentru mai multe piese, pe care le-ar putea sluji fără să-și aservească strălucirea.

Paul Cornel CHITIC

SHAKESPEARE PE SCENA

TEATRUL DE COMEDIE

DOI TINERI DIN VERONA

Data premierei : 28 septembrie 1983.

Regia : ALEXANDRU DABIJA. Scenografia: ION POPESCU-UDRIȘTE. Versiune în proză de ANDA TEODORESCU și ANDREI BANTAȘ.

Distribuția : CORNEL VULPE (Ducele Milanului) ; ȘERBAN CELEA (Valentin) ; FLORIN ANTON (Proteus) ; SORIN GHEORGHIU (Antonio) ; DUMITRU RUCĂREANU (Thurio) ; DANIEL TOMESCU (Eglamour) ; ȘERBAN IONESCU (Speed) ; GHEORGHE DĂNILĂ (Launce) ; EUGEN RACOȚI (Panthino) ; CONSUELA DARIE, EUGEN RACOȚI, THEO COJOCARU (Proscrișii) ; VIRGINA MIREA (Iulia) ; AURORA LEONTE (Silvia) ; LILIANA ȚICĂU (Lucetta) ; VIOLETA BERBIUC (Ursula).

Ca majoritatea comediilor lui Shakespeare, și această piesă de tinerețe ascunde sub vioiciunea și umorul replicilor și sub comicul de situație o temă gravă: trădarea prieteniei, în favoarea iubirii. Dar un și mai adînc strat comic există la nivelul caracterelor, fiindcă tînărul care trădează cele mai bune sentimente ale iubitei și ale prietenului e, caracterologic, încă neformat. Neformat fiind, el caută să se statornicească, numai că sentimentul datoriei se exercită la el cu împotrivire față cu cel al libertății. Își arogă libertatea să-și creeze obligații, dar nu și datoria de a se achita de ele. Și cu toate că își recunoaște această datorie de a-și respecta contractele, niciodată nu se simte îndeajuns de liber de a proceda ca atare. Schimbînd inelul de logodnă cu iubita sa, Iulia, tînărul Proteus va trebui să-și împlinească datoria socială de a merge la curtea ducelui, respectînd astfel voința tatălui său. Aici, dragostea pe care i-o trezește fiica ducelui îl abate de la datoria de a respecta legile prieteniei. De prisos să spunem că numele îl califică drept om schimbător, nestatornic. Comicul rezidă și în autoînșelare, căci celălalt caracter principal, Valentin, consideră dragostea drept sminteală și sfîrșește prin a se îndrăgosti iremediabil. Tot la nivelul ethosului sau al caracterelor e închipuită și rezolvarea comică a piesei, în consecință logică ce se desprinde din sus-amintita premisă, că, adică, dragostea este o formă a nebuniei. Căci dacă Proteus-îndrăgostit este un alienat mintal, atunci îi pot fi iertate felonia și sperjurul, el nefiind responsabil de faptele sale. În fine, nu trebuie să trecem cu vederea, alături de tema gravă, o altă caracteristică ce ar ține de dramatic, și anume ideea ce dă coerență acestei piese aproape hibride, și care îi conferă nu numai adevăr, dar și tensiune, anume ideea iubirii neîmpărtășite, emisă de Proteus : „Este blestemul celor ce iubesc / Cei îndrăgiți de ei să nu-i iubească !" Așa cum e, încă neformat și în căutarea formei sale, nestatornic și doritor de statornicie, sperjur din prea multă dragoste, egoist și trădător din același motiv, Proteus face parte din familia tipologică a damnaților și prefigurează parcă unele personaje dostoievskiene. Caracterul său neliniștit tulbură lumea așezată în norme de conduită comune, născînd peripeția.

www.ziuaconstanta.ro